

Leningrad, la revenja de la història

El colp a Sant Petersburg

A Sant Petersburg és on l'oposició al colp va reunir més gent al carrer. Però es veïe eclipsada per la presència dels tancs a Moscou. Una periodista catalana hi va viure el colp.

La primera notícia del colp, la vaig tenir dilluns al matí quan anava a la classe de rus amb taxi. El taxista semblava molt preocupat i al final ens va explicar perquè. Només vaig entendre tres paraules: Gorbtxov, salut i Stalin. En vaig tenir prou.

La primera impressió es va confirmar quan vaig arribar a la classe i em vaig trobar tothom fumant, contra les estrictes prohibicions de l'institut. Alguna cosa greu passava. La Irina, la professora, estava pàl·lida: hi havia hagut un colp d'estat. Per la ràdio només donaven música clàssica, i cada hora llegien un obscur comunicat. Deien que Gorbtxov estava malalt i un comitè d'emergència havia pres el poder. Tota la legislació de la *perestroika* quedava anul·lada.

De seguida, les primeres preguntes. ¿Gorbtxov és viu? ¿On és Eltsin? Nin-

gú no en sabia res. Vam passar tot el matí escoltant la ràdio i mirant la televisió, com pel 23-F, però només es repetien els comunicats del comitè.

Després vaig anar a Correus a enviar un telegrama a casa i em va sorprendre de veure que al carrer la normalitat era absoluta. L'únic anormal era que no hi venien cap diari. Ni tampoc les noves matroixques, on cada nina és un dirigent soviètic, des de Gorbtxov fins a Lenin passant per Brèjnev i Stalin.

Fins a les tres de la tarda no va començar la mobilització. A les parets van penjar un decret d'Eltsin, declarant anticonstitucional el comitè d'emergència i la seva legislació. La gent s'aturava a llegir-lo i discutia sobre la situació. També s'aturaven alguns militars, que deien que no sabien res. El que era clar és que si Eltsin havia pogut fer un decret, era viu i lliure. I això ja era una tranquil·litat.

També era tranquil·litant la situació a la Casa de la Ciutat, a la plaça de Sant Isaac. No s'hi veia cap militar. Només hi havia un grup de gent que s'havia concentrat per defensar pacíficament l'edifici. A les pancartes una frase es repetia: "ne praidut", no passaran. Un rus que ens va veure la cara de turistes perduts ens va explicar tot el que sabia: que els tancs estaven pels carrers a Moscou, però que una part de les tropes s'havia posat a les ordres d'Eltsin. Les comunicacions funcionaven.

A la nit, poc abans de l'informatiu oficial *Vrémia*, el batlle de Leningrad, Anatoli Sobxac, una personalitat política a l'URSS, va aparèixer a les pantalles i amb llàgrimes als ulls va acusar els sediciosos de criminals assassins. Després del primer dia del colp encara no hi havia res de decidit. Tot depenia de la capacitat dels poders legals per mobilitzar

La bandera russa ja voleïa a l'ajuntament.

LUPE MORENO

ПРЕЗИДЕНТ

Российской Советской Федеративной Социалистической Республики

УКАЗ

О связи о действиях группы лиц, объявивших себя Государственным комитетом по чрезвычайному положению, постановляю:

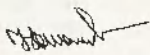
1. Считать объявления Комитета антиконституционным и квалифицировать действия его организаторов как государственный переворот, являющийся ничем иным как государственным преступлением.

2. Все решения, принимаемые от имени так называемого комитета по чрезвычайному положению, считать неактивными и не имеющими силы на территории РСФСР. На территории Российской Федерации действуют законно избранная власть в лице Президента, Верховного Совета и Председателя Совета Министров, всех государственных и местных органов власти и управлений РСФСР.

3. Действия должностных лиц, исполняющих решения указанного комитета, подлежат под действию уголовного кодекса РСФСР и подлежат преследованию по оклопу.

Настоящий Указ вводится в действие с момента его подписания.

Президент РСФСР

В. Ельцин

A l'esquerra decret de Boris Eltsin declarant il·legal el colp. A la dreta dalt, manifestació davant el Palau d'Hivern contra el colp d'estat; baix, els manifestants enarboren la bandera russa davant l'ajuntament.

LUPE MORENO

la gent i de la reacció de l'exèrcit. Era una prova de la profunditat dels canvis produïts amb la *perestroika*.

L'endemà vam tenir la primera resposta. A les deu del matí més de 100.000 persones es van concentrar davant el Palau d'Hivern per defensar la democràcia, malgrat les prohibicions del Comitè. Sobxac va demanar calma i va dir que tenia la paraula del comandant militar de Leningrad que les tropes no sortien als carrers de la ciutat. D'un dels edificis de l'estat major, que dóna a la plaça, uns soldats van penjar una pancarta: "l'aviació està amb nosaltres". La plaça era un clam.

Al final de l'acte, una dona que ens havia sentit parlar en català se'ns va acostar i ens va donar les gràcies per estar allà amb ells. Pels carrers, la gent felicitava els soldats i els regalava paquets de tabac. A les parets apareixien nous decrets d'Eltsin cridant a la resistència, i una llista de les freqüències de ràdio amb informació independent. Semblava que res de dolent no podia passar.

Però el *Vrémia* del vespre va ser alarmant. Queda a Moscou i ordre de detenció d'Eltsin, que era tancat al Parlament de Rússia, la Casa Blanca. La nit més llarga del colp s'apropava. A través d'una de les úniques emissores independents, Ràdio Rox, vam seguir l'avanç dels tancs cap al Parlament i ens vam asabentar de les primeres víctimes. A Leningrad, davant l'entrada imminent dels tancs cridaven tots els homes a defensar l'ajuntament. Excepcionalment els ponts no es van obrir i el metro va funcionar fins a les dues de la matinada. Durant tota la nit uns quants milers d'homes van esperar l'entrada dels tancs darrere les barricades, però finalment no va passar res. A Moscou també s'havien aturat abans d'arribar al Parlament. A les cinc de la matinada el pitjor havia passat.

Dimecres al matí tothom feia cara de no haver dormit en tota la nit. Al tramvia la gent portava els transistors enganxats a l'orella. Hi havia convocada la reunió del Soviet (Parlament) de Rússia, i si s'aconseguia obrir la sessió, es podia

coinsiderar que el colp havia fracassat, tot i que encara ningú no sabia res de Gorbaxov. A quarts de dotze es va inaugurar la reunió.

A partir d'aquest moment tot va anar molt ràpid. Van anar a buscar Gorbaxov a Crimea i van detenir la Junta. Dijous al matí ens vam llevar amb les imatges a la televisió d'un Gorbaxov cansat. La Irina va dir que era la primera vegada que, a Gorbaxov, no li sortien les paraules. Als quioscos hi havia cua per a comprar els tres o quatre diaris independents. Vaig voler comprar el diari del PCUS, *Pravda*, per comparar, i la venedora es pensava que m'equivocava. És un mal diari, em va explicar un home. A les cinc vam anar a l'ajuntament per veure per última vegada la bandera comunista voleiant a la teulada.

A les cinc i deu van hissar una vella bandera, la blanca, blava i vermella de la Rússia imperial. Era el primer avís del que es preparava

Lupe Moreno